

Van Floris ende Blancefleur

Diplomatische editie
van de proza versie van
Floris ende Blancefloer
van Diederic van Assenede,
in de oudste,
compleet bewaard gebleven druk
van Guillaem van Parijs,
Antwerpen 1576,

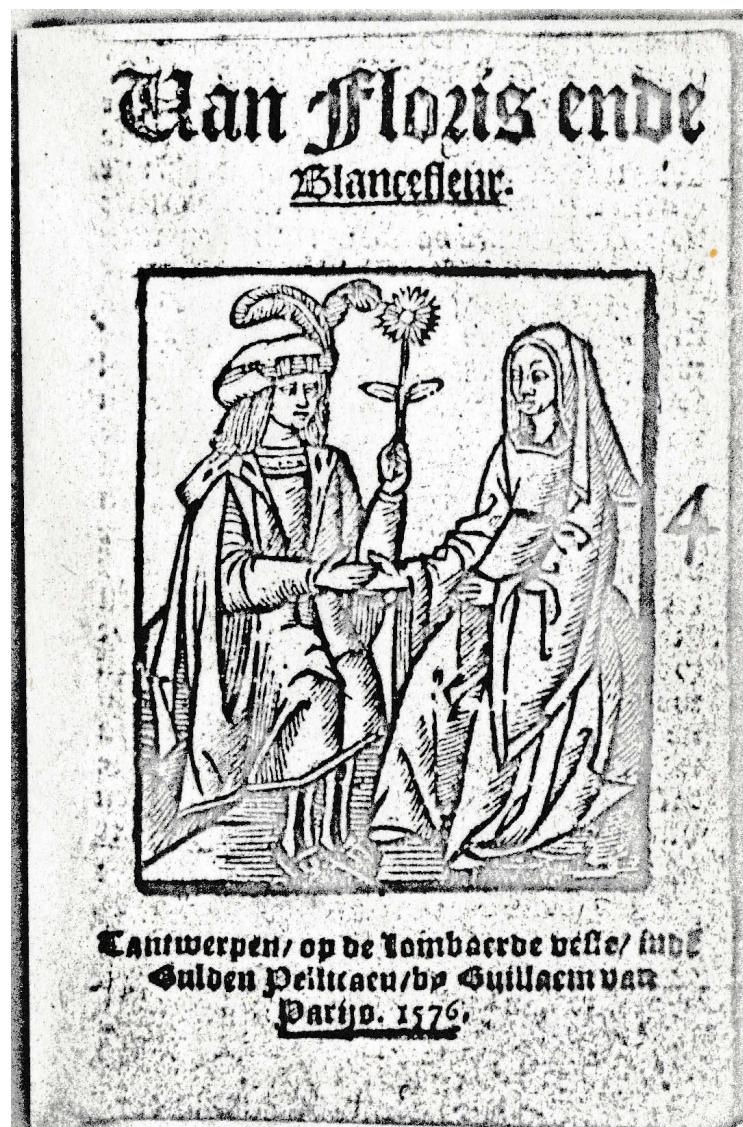
bezorgd door Willem Kuiper UvA

Amsterdam 2020

Bibliotheek van Middelnederlandse Letterkunde

[fol. A1r]

Uan Floris ende
Blancefleur.

Tantwerpen / op de Lombaerde veste / inden
Gulden Pellicaen / by Guillaem van
Parijs. 1576.

¶ Prologhe.

PAULUS seit dat ledicheyt is dye moeder van alder quaetheit. Om dan die te schouwen so heb ick hier nauolghende een cleyn schoone amoruese historie gestelt van twee gelieuuen vol wonderlijcke auonturen dye veel meer suers dan suets leden eer si haer liefde volbrenghen consten ende oock stelle icse daerom dat die minnaers vander wereltliker liefden mercken souden hoe vol sorghen / ende tribulatie die minne der creaturen is ende vol periculen niet lange gedurich altijt voor een vruecht duysent sorghen voor een solaes duysent anxten voor een minlick versamen duysent vren met een groot iammer verscheyden te sijne ende ten eynde die siele ter hellen leydende. Nv o ghi ionghers tsi mannen oft vrouwen wilt hier by gheleert worden ende laten wten byspele vertrocken worden. Ende wilt aeueerde¹n die minne ende liefde gods dye eewich ghedueren sal daer ghi alleen ruste in vinden sult / ende sal ons beurjen van allen plagen der hellen dwelc ons allen moet gonnē onse salichmaker

A M E N

---

1. Lees: aenueerde

¶ Hier begint die materie der Historien.

A

Lso ons die scriptuere verclaert
 so vinden wi inde ouden gesten
 ontrent den Iare na der geborten
 ons Heeren vi. C. ende xxijij so
 was int lant van Spaengien een
 ongeloouich coninc *Venus* geheeten
 ende hadde een coninginne vander
 seluer wet Ende op een tijt so reysde die co-
 ninc met *zijnder* macht ouer zee in kerstenrijc /
 steden ende sloten raserende ende afwerpende
 ende daer roouende ende brantstichtende
 cloosteren ende Godshuysen verderuen / so dat-
 men in xxx. mijlen vander zee niet en vant
 wooninge noch mensch so hadden sijt in drie
 dagen ghedestruert. Doe wilde hi sijn schepen
 laden met den roof / ende binnen dien tijde
 dat hi sijn schepen laden ende ballasten soude
 so sant hi wt .xl. mannen op de passagien daer
 die pelgrims passeren moesten om die te mi-
 nerden. Als si dus die weghen beleyt hadden so
 sagen si neder vanden bergen comen pelgrims
 die seer moede waren die si aengeueert ende
 beuochten hebben. Maer die pelgrims gauen
 al haer goet om haer lijf te houden. Mer dear¹
 was mede een graue wt Vrancrijc die met hem
 hadde sijn dochter die groot ginck van kinde
 haren man / die in eenen strijt verslegen was / die
 welcke graue een wijle vromelick vocht tegen

A ij

die

---

1. Lees: daer

ongeloouige honden / dies si hem daer versloegen
want si te maehtich¹ waren / ende veerden² sijn
dochter met haer gheuangen / ende sijn metten
coninc tschepe ghegaen ende sijn so met goe-
den spoede weder gekeert in Spaengien daer
hy eerlijck ontfanghen wert. Ende daer nae
ginck hy den roof deylen / den soudeneren elc-
kerlijck na sine staet. Ende ten laesten nam hi
die kersten vrouwe ende schanck die zijn conin-
ginne die daer mede seer blijde was want si
hem lange om een kersten vrouwe ghebeden
hadde. Ende die coninghinne dede die vrou-
we in haer camer en gaf haer oorlof te houden
die wet der kerstenen. Ende si diende der conin-
ghinnen vroech en spade seer getrouwelijck
ende leerde haer franchoys so dat si seer int
hof bemint wert. Ten laesten wert die conin-
ginne ghewaer dat si met kinde was beuaen
ende si vraegde haer te wat tiden dat si begort
hadde ende dat leyde si der coninginnen / ende
dye coninginne seyde dat si ten seluen tijden
ock begonste te dragen / ende hoopten beyde
teender tijt te ghelighen. Ende als nu den tijt
der natueren volcomen was / soo ghelach die
coninginne van eenen schoonen sone op den palm
sondach dien die heydensche meesters deden
heeten Floris ende op den seluen dach ghelach
die gheuanghen vrouwe van een dochter die
se doopen dede / ende gaf haer den naem Blan-
cefuer

[fol. A2v]

---

1. Lees: machtich

2. Lees: voerden

fleur.¹ Nv als die coninc die tidinge hadde dat
sijn vrouwe die coninginne eenen sone ghe-
baert hadde was seer verblijt ende maecte
groote triumphe / ende hi dede sinen sone te
bewaren der kerstene vrouwe / maer liet hem
sooghen ende coesteren van eender heydenscer
vrouwen. Aldus hadde dese kersten vrouwe
beyde dees kinderen te bewaren ende han-
teerdese seer wel ende hadse beyde lief dat si
nauwelijck en wiste wat kint si liefste hadde
des conincx sone ofte haer dochter / ende dese
twee waren altijt bi malcanderen / *ende* creghen
malcanderen so lief eer si vijf iaren out waren
dat *deen* vanden anderen niet wesen en moch
te / *ende* als si tot haren vijf iaren gecomen wa-
ren sijn die twee kinderen so schoone ende
wel geleert geweest tot alder manieren dat-
men in alle dat lant gheen twee schoonder
kinderen en vant.

[fol. A3r]

¶ Hoe die coninck sinen sone Floris tot hem
riep om hem ter scholen te setten

Als die coninck verhoorde dat sijn so-
ne Floris verstant begonste te crijgen
riep hi hem en seyde dat hi moeste ter
scholen gaen die grooten meester Gardoen sou-
de [d]em² leeren. Des hem dat kint Floris bedroefde
ende wert weenende ende seyde vader ick en

A iij sal

---

1. Lees: Blancefleur

2. Lees: hem

eenich dinc versinnen / te sin¹ dat Blancefluer
 met my ter scholen gaen mach Doen geloefde
 hem zijn vader dat hise beyde ter scholen setten
 soude / des die kinderen beyde seer verblijt wa-
 ren / In deser manieren sijn dese twee te samen
 ter scholen geseten ende onderwesen malcanderen
 so veel dat si so seer leerden dat si beyde seer
 expert waren in scriuen / ende in lesen / ende in latijn
 te spreken / soo datse malcanderen dicwil min-
 nen brieuen² gescreuen hebben in latijn dattet
 dander kinders *niet* en verstanden. Ende aldus zijn
 dese twee in grooter liefden tsamen op ghe-
 wassen Waerom Floris vadere seer besorcht
 was dat die ionghe liefde in sinen sone stede
 grijpen soude ende dachte dese twee te schey-
 den ende seyde tot zijnder coninginnen da³

---

1. Lees: ten si

2. Lees: brieuen

3. Lees: dat

hi Blancefluer soude dooden conde hi Floris
van Blancefluer niet scheyden / op dat door
haer doot hi een ander hooge *ende* wel geboren
mocht lief crijgen. Maer die coninginne we-
derriet Blancefluer te dooden op auontuere oft
hi daer bi mistroostich worde ende *hem* seluen
so dooden mocht. En si dede ordineren dat *hem*
Floris schoolmeester siec maecte dat hi daer
niet meer leeren en conde en daerom wilde *hem*
sijn vader versenden tot Montorien in een an-
der schole om te leeren / daer doen ter tijt vele
edele kinderen *ende* schoone maechden waren om
dat Floris sijn sone soude onder die schoone
maechden ende ioncfrouwen so lichtelic mo-
gen vergeten die liefde van Blancefluer. Maer
ten quam niet na des conincx meyninghe /
want als hi na Montorien reysen soude / so
vraechde Floris oft Blacefluer¹ met hem rey-
sen soude / waer op *hem* die coninc antwoorde
dat Blancefluers moeder siec was *ende* dat si
bi haer moeder biluen² moeste want die moeder
moeste haer siec gelaten door des conincx ge-
bot end³ haer dochterken bi haer laten / op dat
Floris alleen reysen soude) Als dan Floris
dit verstaen hadde / so was hi wter maten
droeuich *ende* bedreef grooten rouwe *ende* seyde
dat hi sonder Blancfluer⁴ nergens wesent
mochte. Als die coninck *ende* coninghinne dit
groot misbaer aen Floris sagen / so geloofden

si

---

1. Lees: Blancefluer

2. Lees: bliuen

3. Lees: ende

4. Lees: Blancefluer

si Blancefluer binnen .xiiij. dagen na seynden
souden hopende dat hijse binnen dien vergeten
soude / doen was hi wat bedt te vreden / en nam
deerlijc aen Blancefluer oorlof haer dicwils
cussende daer si by haer moeder was in tegen
woordicheyt sijns vaders segghende.

[fol. A4v]

Adieu mijn hertelijck troost ende soet
Adieu mijn liefste weerste bloet
Adieu mijn alderblijtste dach
Adieu mijn comfoort mins lydens gloet
Adieu myn wtuercorenste goet
Adieu myn liefste oogen opslach
Adieu die mi verblijden mach
Adieu myn alder hoochste medecijn
Adieu die liefste die ick oyt sach
Adieu het moet gescheyden sijn
Adieu tresoor mijns sins behoet
Adieu rosier vol alder ootmoet
Adieu myn eewelijc gheclach
Adieu myn troost mijn minnelijck groet
Adieu die mi met sorgen voet
Adieu voort meer in my o wach
Adieu na v myn gevach
Adieu doet mi soo grooten pijn
Adieu die mi te troosten plach
Adieu het moet gescheyden sijn
Adieu mijn spiegel van seden vroet
Adieu mi versuchten doet
Adieu in my noyt sulck verdrach
Adieu myn hope mijn hoochste vloet

Adieu daer alle mijn ruste op stoet
Adieu alle mijns leets veriach
Adieu myn roepen is nv o wach
Adieu ghi blijft die liefste myn
Adieu fonteyne myns vruechts ghelach
Adieu het moet gescheyden sijn. Princersse.

[fol. A5r]

Blancefluer ghi sijt die mi dit last oploet
Ick hope noch te sien v schoon aenschiin
Ghedenckt myns lief die in dit lijden wroet /
Adieu het moet ghescheiden sijn.

Van desen ghelate ende woorden en was
sijn vader die Coninck niet wel te vreden /
waerom hi Floris met schoone woorden ende
propere ghiften / met schoonen state te Montorien ter scholen sant daer hi leer feestelijck
ontfanghen was vanden hertoghe Choras
ende vander vrouwen Sente ende van haer-
der dochter / *Ende* wert ten lesten van vrouwe Sy-
b[ii]le inder scholen gheleyt daer hi leeren sou-
de / ende daer seer veel edel maechden waren /
maer twas al niet / want wien hi sach oft wat
hi hoorde hem quam altoos in sijn ghepeys
syn wtuercoren Blancefluer so dat hi dicwils
seer versuchte *ende* maecte groot gheclaech eer
die xiiij. dagen volcomen *ende* ten eynde waren
Als nv den tyt vanden xiiij dagen volcomen was
ende hem Blancefluer niet ghesonden en wert / so
wert hy noch meer rouwich ende sorchede
dat si doot ware so dat hi eten noch drincken

noch

[fol. A5v]

noch slapen en cnode¹ maer wert geheel siec /
Als dat zijn camerlinc sach *ontboot* hy haeste-
liick dese saken den coninc sinen vader / die die
coninginne tot hem heeft geroopen / ende sey-
de vrouwe ic en weet wat raet met *onsen* sone
Blancefluer moet ons kint honden² in haer
liefde met touerien dat weet ic wel want
bi niemant dan bi haer en geert hi te sijn Nv
sal icse haestelijc doen halen *ende* salse dooden
op dat hyse dan vergeten mach. Doen seyde
die coninghinne heere dat is onwyselyck ge-
seyt dat Blancefluer ons kint heeft betouert
want si hem oock wter maten bemint / want
nader tijt dat hi te Montorien trac en heeft
si noyt bliden dach gehadt maer altoos in
versuchten geweest ende in swaren pinen so *dat*
si noch eten noch drincken en mocht aldus
behieltse Blancefluer te liue segghende Ay
heere het waer groote sonde ende schande
datmen een kint dooden soude sonder recht
oft reden / maer ghi doet beter dat gise in die
stadt van Nicheen doet voeren ende doetse
daer vercoopen ende van daer salse wel ver-
uoert worden datmen daer niet meer af verne-
men en sal. Als die coninc dit verstaen had *van*
sinder vrouwen dochtet hem goeden raet *ende*
dede tot hem comen twee rijcke cooplieden
ende seyde hem hoe si te Nicheen trecken moesten
om Blancefluer daer te vercoopen dwelcke die

cooplie

---

1. Lees: conde

2. Lees: houden

cooplieden seyden dat si al doen souden da¹
hem beliefde.

[fol. A6r]

¶ Hoe die cooplieden oorlof namen ende veoren² na Nicheen daer si Blancefluer vrcochten
D Ie cooplieden voor screuen hcbben
oorlof genomen aen der coninginnen
ende coninc / ende sijn tschepe gegaen ende
seilden na Nicheen der stad daer ter tijt veel

mactige³
coplieden⁴
quamen
van verren
lande⁵ die
Blance-
fluer heb
ben ghe-
cocht ende
grooten
schat van
haer ge-
geuen di-
es die co-
plieden⁶
blide wa-

ren dat si goede auontuere hadden want dye
cooplieden gauen voor Blancefluer tsestich
pont gouts ende hondert pont siluers ende hon-
dert sindalen lakenen / ende hondert roode ghe-

beel

---

1. Lees: dat

2. Lees: voeren

3. Lees: machtige

4. Lees: cooplieden

5. Lees: landen

6. Lees: cooplieden

beelde fluweelen ende hondert roode mantels
ende hondert gouden paerden ende drie hon-
dert voghelen / als van valcken hauiken / ende
sperwerren / ende eenen cop van goude bouen
maten costelyck dat dier gelyken noit gesien
en was / den cop had ghemaect Vulcanus die
daer aen ghewracht had hoe Paris des co-
nincx soon van Troyen ontschaete Helenam /
ende hoe haer man Menelaus die coninc volch-
de seer veruolghen¹ ende hoe Agamennon een
groot heyr vergaerde ende hoe die griecken Troy
en beleyden ende hoe si met storme die mueren
beschoten / ende hoe die van Troyen weder hem
van binnen beuochten Ende op dat decsele
vanden cop stont eenen vogel so wel gemaect
dat hy als leuende scheen / ende had in sinen
voet een carbonkel die so schoon scheen dat ge
nen kelder soo doncker en was / hi en souden
verlicht hebben so datmen alle dinck daer in
had moghen sien ende kennen. Ende na dat
Troyen gedestruueert was brochte Eneas de-
sen cop met hem wter stadt dien hy in Lom
baerdien liet eender amien ende lief. Als dese
coopliden Blancefluer gecocht hadden sijn
si ghereyst met haer tot Babilonien daer sise
den Amirael presenteerden diese soo wel aen-
stont dat hijse den coopliden afcocht ende
gaffer voor thien werf soe swaer gouts als
si swaer was van lichame dies die coopliden

[fol. A6v]

blijde

---

1. Lees: verbolghen

blijde waren ende bedancten hen vanden Amirael / ende namen oo[r]lof aen hm¹ Nv so bemercte die Amirael wel dat si was van edelen gheslachte aen haer cleederen / aen haer seden ende aen haer schoonheyt. Waerom dat hy seyde te breken die oude ghewoonten ende trouwense / ende soudese houden sijn leuen lanck tot sinen wijue / ende gheen ander meer te bekennen. Ende doen dede hijse brengen op den toren / der maechden torren geheeten / daer si van² xxvij maechden den welcken Blancefluer beuolen was om te leeren ende haer te trosten want si soude cortelinge coninghinne mogēn werden van alle dat rijcke nv is Blancefluer in vreemde landen in een camer alleen / sittende seer suchtende ende clagende. O Floris lief wie heeft ons ghescheyden / nemmermeer en sal ic uwer vergheten / want ic weet wel dat ghi so wel als ick in drucke sijt / want ghi mi minde als v seluen. Vermaledijt moeten si zijn die ons dit ghedaen hebben / want nemmermeer en sal ic verblijden. sonder v. O mijn schoonste lief ¶ Nv wil ick swiighen van Blancefluer ende vertellen voort vanden coninck ende der coninghinnen ende der cooplieden die den coninck gauen al dat groote goet dat si voor Blancefluer vercreghen hadden / des die coninc verblijt was / Maer die coninginne was seer bedruct van herten sorgende voor
haren

[fol. A7r]

---

1. Lees: hem

2. Lees: vant

haren sone Floris ende seyde Heere wi behoeuen
wel goeden raet wat wi best doen sullen als
ons kint coemt / dat hi hem seluen niet en
quelle ter doot oft hem seluen versla / want
verloren wy ons kint dat waer by ons selfs
schulden Doen dede die coninck door den raet
der coninghinnen een costelijck graf maken
van yuoren / van Marmoren / van cristalle
ende daer op stellen eenen wtnemende coste-
lijcken sarck / ende op den sarck waren gestelt
twee ryckelijcke kinderen / ghewracht van
goude deen ghelyck Floris ende dat ander oft
Blancefluer sijn amye ware Ende Blancefluer
hadde in haer hant een roofe¹ van goude ende
hieltse voor daensicht van Flores ende so dese
floris die een lelie hielt voor daensicht van sinen
lieue Ende die bloemen waren seer costelyck ge-
maect ende elckerlijck had een croone opt
hooft zeer costelijck. Ende in die croone van
floris stant een carbunckel die des nachts so
lichtede oft dach was. Ende daer waren ge-
maect lange pipen als die wint waeide door
die pijpen so speelden de kinderen tsamen en
custen ende omhelsden malcanderen ende als
die wint cesseerde dan stonden die kinderen
stille ende sagen op malcanderen ende boden
malcanderen die bloemen die si in haer handen
hielden eden² dat scheen oft si gheleeft hadden
Om eender ioncfrouwen en was so costelicke
graf

[fol. A7v]

---

1. Lees: roose

2. Lees: ende

graf noyt gheacmkt¹ want daer waren aen-
ghesedt costelijcke steenen als Saphier ende
Calsidonien / Amatisten / Thopasen Iacinten /
Turcosen Iaspesen Chrisoliten / Diamanten
Daer stonden oock letteren aen van geslagen
goude gescreuen aldus: In dit graf leydt Blan-
cefluer die de ionhe² Floris heeft gemint met
stadiger herten. Doen dede die coninc gebieden
elc op sijn lijf dat niemant en seide anders dan
dat Blancefluer doot was. Als alle dingen aldus
geordineert waren so deden si haren soon flor[i]s
ontbieden des hi seer blijde was ende quam
in corter tijt int huys sijns vaders / daer hi si-
nen vader ende moeder minlijck groettede ende
vraechde na sijn lief Blancefluer ende niemant
dorste hem die waerheyt seggen ende terstont liep
hi ter cameren daer hi haer moeder vraechde
waer dat Blancefluer waer die hi daer
liet. Doen seyde si Floris mi dunct dat ghy
met mi ghect. Doe seyde Floris Ick en doe
mi³ lieue vrouwe maer wiltse mi haestelijck
roepen. Doen seyde die vrouwe dat si diet⁴ en
wiste waer si waer / mer mi is geheeten te seg-
gen datse doot ende begrauen is. Doen wert Flo-
ris al heel verslagen ende viel in onmacht / dies
de vrouwe seer varuaert was ende riep met lu-
der stemmen datment alle thof door hoorde
waerom dat die coninc metter coninginnen
seer haestelijc quamen geloopen seer bedroeft
als

[fol. A8r]

---

1. Lees: ghemaect

2. Lees: ionchere

3. Lees: mijn

4. Lees: niet

als si haer kindt dus sagen liggen. Als Flo
ris vander onmachte becomen was seyde hi

[fol. A8v]

Onuersiende doot seer grielijck

DHeeft my ontschaect seer dieflijck
Blancefluer die mi hielte staende inde

Noyt oogen en loegen op mi so lieflijc (iuec[h])

Noyt menschen mont en was my so griefl[ij])

Noyt herte droech te mywaert sulken duec[h])

Haer by sijn haer minlijcke compaignie

Docht mi ter werelt die meeste melodie

Och mocht ick die wreede doot beuecht[e])

Sweerden ende lancien soudick gaen rech[t])

Ende mijn alder liefste lief Blancefluer saluer[ ])

Die nv verbeten is metten slechten /)

Vander doot / sparenende heeren noch knech[t])

Daer ick deerlijck om moet lamenteren)

Ick en weet wat doen oft ordineren /)

Anders dan altijt claghen ende kermen)

Nacht ende dach in duechden swermen)

Hope in verlanghen doet elcken verblijd[e])

Nv en hope ick niet tot allen tyden)

Mijn hope myn vrucht¹ is al ghedaen)

Alderley droefheyt doet my bestrijden)

Al sie ick blyschap tis my een lyden)

My dunct elck sou druck met mi ontfaen)

O onghenadighe doot / wat hebdy besta[e])

Myn alder liefste lief hebdy ghenomen)

Daer en mach geen lieuer int herte comen)

O doot die mi brengt in desen weene)

Wasser

---

1. Lees: vruecht

Wasser in alle der werelt geene
Dan die ick hiel wt liefde vercoren
Soo docht v alle die werelt cleene
Des ick my wel mach schrijuen alleene
Op dees werelt donsalichste geboren /
Och had ic doch mijn ryc mijn goet verloren
Ende Blancefluer behouden die mi wel bequam
Soo mocht ic seggen dauontuere gaf en nam
O vriendelijcke brieuen ende missijuen /
Die wy malcanderen toe mochten schrijuen
Ick haer si my aan therte nijpende
Die moeten eylaes nv verloren bliuen
Daer en sal gheen vrucht meer af beclijuen /
Den struyck is wech eert bloiesel is rypende
Mijn herte is *van* bloedighe tranen sijpende
Om mijn liefste die bouen al schoon was /
Bouen drie goddinnen si die croon was.

Al waert dat Venus Iuno *ende* Pallas
Den appel mi eyschten op dit pas
Gheen van haer drien en wou icse gheuen
Want die liefste die mi druck ghenas
Weet ick wel dat die schoonste was
Die oyt leefde oft noch mach leuen
Schoonheit / rijcheyt verheuen
Daer elck een Goddinne af was tis wondere
Dat hadde mijn lief alleen bisondere
O moeder van allen goden vol weerden
Cybele[s] die Goddinne syt vander eerden
Met casteelen ghecroont na v solaes

B Twy

[fol. B1r]

Twy moet ick nv alle droefheit heerden
Twy liety alsulken bloemen in weerden
Des wormen als spise ende aes
Ick roep wrape wachermen eylaes
Mocht ick teghens die doot appelleren
Die goden souden mi mijn lief weder *concenteren*
    O Charon der schiplieden god valiant
Die alle sielen voert int ander lant
Twy hebdy over ghesedt mijn liefste scoone
Bidt doch dat Mynos wese haer bystant
Ende in alle ghebreken haer sta ter hant
Dat si niet en ghecrijghe den loone
Van Pluto den coninc *van den helschen* throone
Want si sonder toeuen na mijn beuroen
Moeste haer haestelijc tschepe waert spoen

[fol. B1v]

¶ Doen sprack hi noch / O doot wilt my ooc
halen op dat mijn siele oock comen mach
int bloeyende paradijs daer haer siele my
verbeydende is / och oft my dat gebuerde hoe
blyde soude ick sijn. Doen *nam* hem sijn moeder
ende leyde hem *ten* graue daer si seyde dat Blan-
cefluer in lach / welck graf docht hem seer
schoone. Ende als hi las daer *aen* met gulden
letteren ghescreuwen / hoe in dat graf laghe
blancefluer / Ende doen sach hi opden graue
die kinderen staende al lachende soo dat hem
dochte / des hy ghecreech so grooten rouwe
dat hy drie reysen in onmacht viel. Als hi we-
der

der becomen was so ghinc hi ligghen voor
die kinderen ende seyde. O blancefluer wien
hebdij my ghelaten / wy waren op eenen
dach ghebornen tsamen opgheuoet / en souden
wy dan oock niet op eenen dach tsamen van
deser werelt scheyden. O lacen nv hebdy my
alleen ghelaten mijn alder liefste / die daer
waerste spieghel vanden rijcke / soo schoone
van alle leden so huesch goedertieren so dat
die natuere aen v niet vergheten en had wy
plaghen in latijne so lieflijck tot malcanderen
te scrijuen / o laes tis nv al ghedaen. O doot
seyde floris hoe wreet sidy ghy doet scheyden
die met vruechden leuen / waerom beydy /
coemt my ontyuen / oft ick sal my tlijf nemen
ende zo varen int bloeyende velt daer Blancefluer
nv bloemkens lesset. Als Floris dus sine clach
ten gedaen had so hief hi hem op *vanden* graue
ende nam wt sinen koker en¹ gouden griffie *ende*
seide. Dit dede maken blancefluer *ende* dit gaf my
mijn wtuercoren als ick laetst van haer schiet
om des wille als ick dit sage dat ick op haer
dencken soude *ende* der minnen. Nv sidy alleen
mijnen troost ghi sult my verlossen wt desen
weene daer ick in ben *ende* seyde.

[fol. B2r]

Alle wellust blijschap oft hopen
Die den amoreusen gheest dede nopen
Is my ontslopen
Ghelyck den palinck den steert ontrect
B ij Dlichae[m]

---

1. Lees: een

Dlichaem wilt steruen / dlijf is open
Sulck pinsoen coemt daer in ghedropen
Dat wert ghesopen
Tsop oft den dranck die therte breect
Waer tlijf ghesteeect int gras ghedect
Dbloet al cout den gheest in vreden,
Dat waer den wensche die my verwect
Des onbevlecht hert ende mont spreect
Coemt doot / want al mijn vruecht is ledēn /
Den troost van alle lieven thelsen maect
Blijscchap bouen aertsche dinghen ghestaen
Is my ontschaect
Te recht mach ick wel misbaren
Therte en rust niet het breect het waect
By fantasien ongheraect / het sucht het craect
Doort kermen moet elck let beswaren
Twaer wel gheuaren dorst ict verclareν
Iemant in sekerheden
Och neen ick cort v daghen ende iaren
Coemt druck beswaren coemt sonder sparen
Coemt doot / want alle mijn vruecht is ledēn
Medecijne ende rechte ghesonden
Gaf mi tsoet woort wt haren monde
Tijt / wijle en stonde /
Haer aenschijn was mijn vruecht die qual¹
Haer by sijn was mijns leuens conde
Haer minne gaf mi die dootwonde
Die wel diep gronde
Hem mocht wel deeren mijn misual

[fol. B2v]

Om

---

1. Lees: dicmal

Om liefs ghetal in deertsche dal
Die puer mijn vijf sinnen ende leden
Coemt nv al / groot ende smal
Coemt nv al / want myn vruecht is leden
Prince.

[fol. B3r]

Venus doet mi dit werck labueren
Door mijns liefkens liefljicke seden
Dat herte soudick laten schueren
Dies roep ick om des doots bespueren
Coemt doot / want al mijn vruecht is leden.

NA dese woorden nam hi die griffie
ende soudese in sijn herte ghesteken
hebben maer sijn moeder wert dies
ghewaer ende schoot hem toe ende wranch¹
hem die griffie wter hant / ende begost hem te
straffen ende seyde hoe sidy dus verdult in
uwer minnen dat ghi v dooden wilt meyn-
dy dan te comen int bloeyende paradys / o
lacen neen want die poorten sijn daer bewaert
so wie hem seluen misdoet en mach daer niet
comen / soo en soude² nemmermeer blancefluers
siele sien. Maer ghi sout moeten woonen met
grooter piinen in eenen donckeren kelder daer
Biblis ende Dido sijn ende Vyramus³ ende
Tisbe ende meer ander daer si op malcanderen
met grooten tormenten geworpen worden /
daer sullen si malcanderen soecken om troost
te hebben ende nemmermeer en sullen si troost
ghewinnen waer af dat vonnisze wijsen Mi-

nocorus

---

1. Lees: wranc(k)

2. Lees: soudi / soudy

3. Lees: Pyramus

nocorus ende Cormanous / daer souden si v
oock doemen in dat groote torment. Aldus
mijn lieue kint weset nv te vreden. Ick weet
noch sulcke consten dat ick wel meyne dat ic
se wel weder leuende sal maken Met dien is
si totten coninck haren heere gecomen seer
versaecht ende seyde. Heere wilt vwer ontfer
men ouer v kint / siet hier dye griffie daer hi
hem seluen mede soude ghehert hebben / en had
icse hem niet wter hant ghewrongen. Doen
seyde die coninc Weerde vrouwe hy en sal so
sot niet sijn dat hi hem seluen verslaen sal / *ende*
ghi sult sien dat sijn minne veranderen sal.
Dye coninghinne seyde. Neen heere soo niet /
hy en sal nauwelijck sijn leuen houden van
rouwe ende dat hi so ter doot quame wi en
hebben gheen kinder meer dan hem wi souden
groote schande hebben in onsen landen. Dus
zegt heerewat is best gedaen? Doen seyde die
coninc segt hem dat Blancefleur sijn amye
noch leuet. Dus is si *vanden* coninck gescheyden
ende is tot Floris haren sone gecomen ende
seyde Wilt niet meer weenen. Ick sal v dye
waerheit segghen van v lief. Si en is int graf
niet / Ende si dede hem den sarck af nemen /
mer wi meynden dat ghi dier liefden vergeten
hadt ende een eens conincx dochter te comen
dat hadden wi lieuer gehadt dan dat v Blance
fluer te wijne¹ bleue die onedel is ende kersten

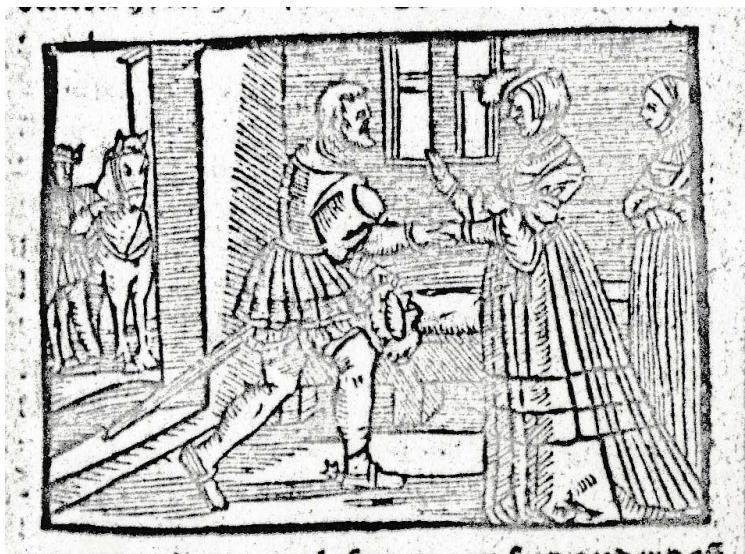
dus

---

1. Lees: wijne

dus soude v vader dese gedoot hebben maer
ick hielse te leuen / doen dede hyse met twee
coopliden vercoopen in vreemden rijcken /
voor seer costelyken schatten. Als doen floris
blancefluer int graf *niet* en vant was hi seer
verblijt ende vermat hem nemmermeer te
rusten hi en had syn lief gheuonden.

[fol. B4r]

¶ Hoe Floris oorlof nam aan zijn ouders ende
reysde wech om te soecken Blancefluer.

Als Floris nu al die waerheit gehoort
had soo ghinck hi als minnaer stout
tot sinen vader ende seyde Ick begeere
oorlof aan v om Blancefluer te soecken waer
si wesen mach. Doe wert dye coninc bedroeft
ende vloecte den dach doenmense vercocht so
seer sorgde hi dat hi sinen sone verliesen zoude

B iiij ende

en had Blancefluer wel M. pont dierder willen
wederom coopen dan hijse vercocht had / had
hise weder mogē crigen. Ende die coninc vloecte
den dach dat hi Blancefluers moeder nam int
kersten lant en seyde Floris lieue sone blijft bi
mi ic sal v bestellen een schoon wijf van edelen
gheslachte. Doen seyde Floris also niet mijn
lieue heere vader / daer en leeft geen vrouwe
ter werelt die ick beminne bouen Blancefluer
daerom en sal ick niet blyuen. Eylaes sprack
doen die coninck wat moet ick hooren maer
in dien dat ghy ymmers wech reysen wilt so
sal ick v gheuen al dat v van noode sal sijn
van cleederen peerden knechten ende van gel
de. Waer op Floris antwoorde Heere vader
het dunct mi best dat ic reise gelijc een coopman
die coopen ende vercoopen wil xii. myulen
sullen voor my gaen die drie salmen met goe-
de laden die ander drie met ghelde daer wi af
teeren moghen. Ende noch die twee sullen
draghen goede cleederen van side van fluweele
ende van scharlaken ende die ander vier sullen
draghen bontwerck wit ende grau als van
lasten van sabelen van fluwinen ende totten
xii. myulen suldy my doen .x. garsoenen ende
byloopers ende dan suldy mi geuen .xij. scilt-
knechten die mi bewaren / ende een van uwen
drossaten / ende uwen camerlinck dye seer wijs
is ende die twee cooplieden diese vercochten

[fol. B4v]

sullen

sullen best weten waer wijse mochten soecken
Ende ist *dan* dat icse vinde / ende met schatte
coopen mach dat sal ick onbieden en dan bli-
delijck weder keeren te lande. Als Floris nv
ziin saken ghesproken had wert sijn vader
seer weenende ende dede bereyden al dat hi
begeirde *Ende* gaf hem eenen tellenaer met coste
lijcken gesmyde / seer rijcklijc geciert welc tel-
lenaer was aan deen side heel wit *ende* aan dan
der side heel root ende siin hooft met bloemen be-
sprengt seer wonderlick oftse met verwen
daer af ghemaect hadden gheweest maer die
natuere hadde dat daer aan ghewracht. Op
desen tellenare dede hi sinen sone sitten / ende
dede hem twee vergulde sporen spannen. *Doen*
soo gaf hem sijn moedere eenen gulden rinck
met eenen steene daer si wonder af seyde *ende*
beual hem dien altoos te bewaren want so
lange als ghi dien rinc ouer v heft so en dorf-
dy niet sorghen voor beesten / voor water / v
en mach niet schadighen noch man noch wa-
pen ende dye desen rinck bi hem heeft sal vin-
den dat hi soect. *Doen* nam floris den rijnck
ende stacken aan sinen vinghere *ende* bedancte
zijn moeder van so grooter giften. Dus heeft
floris ten lesten oorlof ghenomen daer groo-
te droefheyt bedreuen wert. Sijn moeder was
seer rouwiche ende custe hem menich werven
Ende sijn vader custe hem oock dicwils / ende

[fol. B5r]

B v   si

si waren seer bedruckt / want si en waenden
hem niet meer te sien / ghelyck si oock en de-
den. Na dat Floris oorlof genomen had aen
vader ende moeder vertrack hy van daer om
Blancefluer te soecken *ende* seyde hi soude Blan-
cefluer vinden ofte altoos sal ick anders blij
uen inder allende ende sijn so van een geschey-
den. Als nv floris metten sinen buyten der
stat quam so vraechde hi sinen camerlinck
waer hi best reysen soude doen seyde die ca-
merlinck / na Nicheen daer die cooplieden met
blancefluer voeren / daer si in corter tijt met
goeder avontueren quamen en namen her-
berghe tot eenen rijcken man daer van als
genoech was *van* wijn broot ende van vleesch
ende si waren wel getracteert / si aten / si droncken
si maecten goet chier / elckerlijc sprack daer *van*
vreemde saken maer floris was al beswaert
peysende altoos op sijn soete lief / *ende* sadt aen
die tafel *ende* nam eten / mer hi en wist niet oft hi
broot oft vleesch ten monde stack soo dattet
die weerdinne ghewaer wert *ende* seyde tot ha-
ren man. Heere siet ghi niet hoe droeflijc dat
dese ioncheere sidt ende soo dicwils versucht
ende sidt al in ghepeynse. Hy en eet oft hi en
drinct. Al segghen si dattet cooplieden *sijn* /
my dunct dattet ander saken *sijn* die si soec-
ken. Ende die vrouwe seyde ouerluyt tot flo-
ris. Lieue ioncheere ick heb wel ghemerckt

dat

[fol. B5v]

dat ghi al dese maeltijt lanck hebt ghegeten
met swaren ghepeysen / want ghy hebbet
seer weynich verteert *ende* ghegeten. Ten is
niet langhe geleden dat hier een seer schoone
ioncfrouwe was dye *van* allen seden *ende* manie-
ren v gelijc was *ende* si was v ooc gelijck met
haren lijue *ende* si versuchte dicwils seer on-
sachte / *ende* si noemde haer blancefluer *ende* eens
vermaende si haer amyes dien si minde *ende*
hiet Floris daerom si vercocht was ghewor-
den Doen Floris blancefluers naem hoorde
noemen / soo en gaf hy der vrouwen gheen
antwoort so vol wert hem sinen moet dat hi
niet en wist wat hem was / Doen langde hi ee
nen schoonen vergulden cop *ende* seyde tot die
vrouwe. Desen cop gheue ic v dat ghy mi hebt
geseyt die eerste nieumare *van* blancefluer /
want ick niet en wist waer icse soecken soude
Ende die weerdinne nam den cop *ende* gaf
hem haren man / die Floris seer bedancte *van*
dier giften. *Ende* ten laesten quam die nacht
op die hant / so dat si alle slapen ging / *Ende*
des morgens creech hi een schip dat na Babi-
lonien wilde varen des Floris blijde was
en bestelde alle siin knechten tschepe en liep
met eenen noorden wint wt der hauen *ende*
seylden viij dagen lanc sonder seyl te strijcken
ende ten neghensten dage saghen si die stadt
staen op een hooghe rootse gheheeten blan-

das

das. Vander stadt sachmen .xx. miilen ind[e]
zee / ende daer quamen si aent lant / ende flo
ris nam sijn herberge tot eenen rijcken man
des auonts. Ende die amirael hadde doer¹ e[e]
nen grooten tol ligghen // so dat si veel moe[s]
ten gheuen van haren goede. Als Floris t[er]
tafelen gheseten was so sadt hi en fantase[er]
de peysende op zijn lief. Dwelck die wee[rt]
mercte ende seyde Ioncheere waerom [en]
maect ghy gheen ghoet cier / miscoemt v y[et]
oft bistu droeuich om den grooten tol van [u]
wen goede. Doen seyde Floris Iaet daerom
is mijn hert beswaert. Maer ioncheere i[c]
moet v wat segghen. Tis gheleden een we[i]
nich tijs dat hier cooplieden waren eene[n]
nacht lanck dye ick meyne dat wt Spaeng[ien]
quamen en brochten met hen een ioncfrouw[e]
dye v wel ghelyck was dye van rouwe ni[et]
en mocht eten noch drincken / ende die bij ha[er]
saten hietense blancefluer. Doen seyde floris
heer weert weet ghy niet meer daer af te s[pre]
ken waer si wilden / doen si van v scheyde[n]
Doen seyde die weert. Ioncheer si trocken [na]
Babilonien. Ende doen nam floris eenen rood[en]
schaerlaken mantel ende eenen schoonen cop [ende]
seyde heer weert neemt dese ghiften die sijn [v]
ende daer suldi Blancefluer af bedancken
want si mijn sinnen in haer bedwanck hee[ft]
Des hem die weert seer dancten. Ende al[s]

[fol. B6v]

daer

---

1. Lees: daer

daer gheheeten was so ghinck elckerlijck te
ruste / ende des morghens blies die wachter
den dach ende floris sach den dach opghaen
want hy luttel sliep *ende* hi wechte sinen camer-
linck dat hi dat ander gheselschap op roopen
soude / ende dat si aent reysen waren / want
hi niet langher beyden en wilde. Doen geley-
den hem dye weert buyten der stadt opten
rechten pat soo dat si quamen des anderen
daechs ontrent ter vespertijt aen een water
dat hyet de ferie daer een brugghe ouer lach
maer want hy peerden had ende ander goet
soo en mocht hi ouer dye brugghe niet / want
dat watere seere diepe ende wiit was / ende
was eenen arm vander zee. So stont ander
brugghen eenen cipresse stock daer hinck aen
eenen yuoren horen ende so wie den *veerman*
hebben wilde dye blies den horen ouer dat
water stont een plaatse ende hyet Monfolis
Soo nam floris den horen ende blies datme[nt]
te Monfolis hoorde ende die veerlieden qua-
men ende loeden haer veerschepen ende die
meester quam met eenen boot ende nam flo-
ris inden boot. Als die meester Floris dus be-
droeft sach staen sprac hy tot hem. Ioncheer
waer wilde¹ varen ende wat soecti in dit lant
Doen seyde Floris ghy siet dat wi coopliden
sijn wi souden gheerne te Babilonien sijn /
maer het is nu te spade voorder te reysen / en

[fol. B7r]

hebdy

---

1. Lees: wildi

hebdy gheen herberghe hier binnen voor my
ende voor mijn gheselschap ende voor mijn
peerden. Doen seyde dye meester heere ick heb
goede herberghe daer ghi allen wel sult sijn
tot uwen wille *ende* men sal v goet gemac doen
Maer waerom dat ic v aensprac zal ic v seggen.
Ten is bouen een vierendeel iaers niet geleden
dat hier een ioncfrou met my dus ouer voer
die mi dunct van uwer manieren *ende* gelijken
was *ende* die lieden noemdese blancefluer diese
brachten / oock seyden si datse vercocht was
om die wille van eenen ioncheere diese zeer
beminde / dies si grooten drucke bedreef. Als
floris van haer dat hoorde geliete hi hem blij
der / en zeyde waer voer si *doen* si van v schiet
Ioncheere seyde die schipper so ick vernomen
hebbe sy bleef te Babilonien binnen / *ende* die
amirael gaffer grooten schat van goude voor
Ende floris en gaf hen doen niet te kennen dat
hi om blancefluer daer was ghelyck hi den
anderen ghedaen had. Ende Floris met zijn
gheselschap is dien nacht gebleuen biden *man*
ter herberghen ende des morghens alst began
te daghen bereyden si hen allen om voort te
reysen / *ende* floris betaelde den weert / *ende* gaf
hem .xl. gouden penninghen / dies hem die
weert bedancte. Doen vraechde floris oft hi
geenen goeden vrient en hadde te babilonien
binnen diese herberghen soude / *ende* hem be-

[fol. B7v]

hul-

hulpich ende beradich zijn soude door sijnen wil doen seyde die weert. Iae ick eer ghi noch te babilonien comen sult / coemdy aen een groot water daer een stercke brugghe over leyt / ende besijden aender brugghen sidt een man die de brugghe wacht *aen eenen* marmeren onder *eenen* boom datter niemant passeren en mach hi en moet geuen tol / oft brugghelt / ende die selue man is mijn geselle ende groot vrient / ende die heeft binnen der stadt huysen ende logijs daer hi v wel herberghen sal ende nemet mijnen rinck ende geeft hem dien in een litteeken dat ick v aen hem seynde ende dit begheere. Aldus is floris vanden weert ghescheyden ende is voor middach opt water ghecomen daer hem die weert af hadde geseyt *ende* vant den man ende gaf hem den rinc dien hi wel kende *ende* floris seyde so die weert hem geseyt hadde. Ende hi dede floris leyden metten sinen ter herberghen tot sinen huyse daer si blijdelijk ontfanghen waren. Als floris nv aensach die groote mogentheyt *vanden* Amirael wert hi half desperaat *ende* seyde tot hem seluen. Nv sidy daer Blancefluer is / hoe na sidijs nv ghi hebt onwijselijken ghedaen dat ghi wt ws vaders rijck reysde / ghy hadt wel *een* ander ghecreghen die ghi bemint hadt het waer v beter dat ghi wederom reysde om ws sels lijf te salueren. Wien kendy hier dien

[fol. B8r]

ghy

ghy v saken betrouwen muecht / want wor
det den Amirael gheseyt hi sal v doen *vangen*
en dooden. Ick weet ooc wel om al dat go[ut]
vanden lande en soude v die Amirael Blan[ce]
fluer niet wech laten voeren wat soect ghy [dan]
hier. In desen ghepeyse stont Floris tot dat
die weert thuys quam die hem seyde. O
lieue vrient hoe staet ghi dus miscoemt v y[et]
aender herberghen? Neent seyde Floris / G[od]
laet mi so lange leuen dat ick v der eeran d[an]
ke die ghy my doet. Maer ick sorghe dat i[ck]
qualick vinden sal die ware die ick soeck / *ende*
al waerse oock gheuonden / dat ickse quali[jc]
sal connen ghecrijghen. Die weert seyde l[aet]
ons gaen eten ende na den eten sal ic raet vin
den na mijn vermogen. Nv sijn si al ter tafe
len gheseten groot en cleyn *ende* elckerlijc wert
wel ghedient na sinen staet / mer die weert *ende*
sijn wijf saten alleen ende Floris tusschen hem
daer wert hem eerlijck ghedient ghelijck eens
conincx sone betaemde. Als si nv ouer mael-
tijt saten dede floris eenen nap halen wt sijn
der malen ende deden vol m[y]ns¹ schenken *ende*
was den seluen nap daer Blancefluer om ver-
cocht was daer hi terstont sach hoe Paris
Helenam ontschaecte : Doen wert hi seer be-
droeft ende seyde in hem seluen : "O lacen oft
mi God gaue dat ick soo met mijn lief Blan-
cefluer wech varen mochte wat blijder dach

[fol. B8v]

soude

---

1. Lees: wijns

soude mi dat sijn mer lacen nemmermeer.
Met dien so liepen hem die tranen ouer sijn
wanghen dat die weerdinne Li[c]oris vernam
ende seyde tot haren man Daris. Heere laet
ons op doen die tafel want dese Ioncheere
heeft luttel geten ende laten ons wat vertroo-
sten. Als die tafel opghedaen was seyde die
weert Ioncheere wilt mi segghen en openba-
ren sonder sorghe dat v miscoemt ende ick
sal v raden ten besten dat ick mach. Doen
sprack die vrouwe Licoris heere so mi dunct
aen alle sijn manieren *ende* seden die ick *aen hem*
mercke dat Blancefluer die hier bouen is dat
hem dye bestaet die hier in ons huys was xv.
dagen in grooten rouwe ende claechde dat si
vercocht was om een ioncheere diese minde
ende die Amiraal cochtse vanden cooplieden die-
se gecocht hadden te Nicheen en woechse hem
thievout met goude op / hierom heer dat is¹
dese schoone ioncheere moet een van tween
sijn / der ioncfrouwen broeder oft haer lief.
Doen hief Floris sijn hooft op een² seyde. Ick
ben haer broeder *ende* niet haer lief wi hebben
een vader *ende* moeder ende hy omwimpelde
sijn tafel³ Doen seyde Daris Ioncheere be-
houdelic uwer eeran segt die waerheyt want
ghi segt *ende* weder segt v woorden *Ende* ic segge
v inder waerheyt sidy om haren wil gecomen
so hebdy sottelijck ghedaen want wistet die

[fol. C1r]

C Amiraal

---

1. Lees: daris

2. Lees: ende

3. Lees: tale

Amirael hi soude v dooden Floris seyde he[re]
ick sal v die waerheyt seggen Ick ben des co-
nincx van Spaengien sone ende heb langhe
gesocht Blancefluer die mi gestolen was *ende*
sonder haer en mach ic niet leuen Aldus hee-
re ghi moet mi raet gheuen dat icse mach ver-
crijghen ick sal v weder loonen met zoo veel
ghelts als ghi begheert want ick moetse
binnen eender maent hebben oft ic moet ster-
uen. Daris seide Ioncheere twaer schade dat
ghy v lijf verloost door die minne *van* eender
vrouwen. Mer om haer te gecrijgen en weet
ick list noch raet want al waer al die weerelt
versaemt so en soudemen den Amirael Blan-
cefluer nyet nemen / want hi is soo machtich
dat hi .C. *ende* L. coninginnen¹ onder sijn macht
heeft. *Ende* die stadt van Babilonien is wijt en
breet .xx. mijlen ende die mueren sijn dicke
ende hooch .xvii. stellinghen ende sijn *van* sul-
ken stof ghemaect datter gheen yser op en
mach winnen so dat dye *van* binnen niemand
en ontsien. Daer siin oock constelijc in dye
mueren gemaect .xxxi. stalen poorten *ende* daer
sijn oock .v.c. de grootste torrens die oyt man-
sach. Die torrens houden .vij. hondert hee-
ren vanden meesten van Babilonien die die
stadt ende vesten bewaren ende elck heer is
so machtich dat hi eenen coninck niet wijken
en soude / dus duncket my groote sotticheyt

[fol. C1v]

dat

---

1. Lees: coningen

dat ghi dit bestaen hebt / ende int middel van
deser stadt staet een costelick slot daer op sijn
vier wooninghen ende op dye vierde woonin-
ghe bouen hooghe woont Blancefluer met
.xxvij. ander ioncfrouwen elck in een schoon
costelijcke camer want die dueren sijn van
houte ghemaect dat nemmermeer en verrot
ende die boom hiet Ebenus daer af ende dat
vier en mach die niet verbernen ende die *ven-*
steren siin met goude ende lasuer verciert en
wonderlicke dingen staen daer aen ghemaect
ende om datter die ioncfrouwen in woonen
so ist geheeten der ioncfrouwen *toren*. Int mid-
del van dese toren staet een pilaerne van cris-
talle / daer by sprinct een fonteyne totter hooc-
ster vensteren ende dan daeltse weder door
conduyten ende aen deerste pilaer staet eenen
graet daer die ioncfrouwen afgaen in des A-
miraels camer daer hem xiiij dagen lanc alle
morgen ende auont .ii vanden ioncfrouwen
dienen als hi op staet dye een hout die dwale
ende dander geeft *hem* water. Dye torenwachter
is wter maten fel / so wie den toren genaecte *ende*
hem geen goede reden seide waerom hijer quame
hi soude hem dooden / daer sijn noch xvi. mannen
seer wreit die de wooninge vanden toren bewa-
ren dye nacht oft dach en slapen Noch is
daer een wonderlijck stuck dat warachtich
is dat ick v sal vertellen. Die Amirael is ge-

[fol. C2r]

C ij   woonlick

woonlick alle iare een wijf te trouwen ende
ten eynden vanden iare so ontbiet hi alle sijn
heeren Princen ende Coningen van sinen rijk-
ke en als si alle vergadert sijn so doet hy die
vrouwe brengen voor hen allen *ende* doet haer
thooft afslaen van eenen ridder om datter
niemant anders by en soude slapen : Dus
moet sijn vrouwe die eere becoopen met groo-
ten rouwe ter doot : Als dit geschiet is doet
hi die ioncfrouwen comen beneden vanden
tore¹ in eenen boomgaert daer comen die ionc-
frouwen alle bedruct want niemant en begeert
die eere om die coninginne te sijn om die doot
die si beduchten na dat iaer. Schoone mue-
ren siin om desen boomgaert gemaect van
goude ende lasuere *ende* men vint geen vruch-
ten so goet men vinter beter al het iaer door
in dien boomgaert. Daer wast gimber / caneel.
groffinaghel / muscaten / muscaten bloemen
daer ist so genoechlijc van sueten ruecke ende
sangen / altiit groen ende vol bloemen dat ee
nen dunct te sijn in dat eertsche paradijs : Int
middele vanden boomgaert staet een fonteyn
daer bouen eenen boom altijt ghebloeyt daer
die bloemen op staen van veel vruchten ende
also gheringhe als een bloeme vallet oft daer
af ghepluct wort soo haest isser weder een an-
der aen gewasschen : Dan gaet die Amiraal
sitten met zijn heeren neffens den boom *ende*

[fol. C2v]

dan

---

1. Lees: toren

dan moeten die ioncfrouwen daer passeren
voorby der fonteynen ende die daer voorby
gaen en maecht sijn soo bliuet water vander
fonteynen schoon ende die mach met bli-
schappen keeren. Ende coemt daer yemant
voorbi die geen maecht en is so wert **dat** wa-
ter onclaer ende die vrou wert root als een
bloet. Ende dan doet die Amirael die ioncfrou-
wen comen weder onder den boom die daer
gebloeyt staet / ende op wien dat die bloem
valt die neemt hy voor alle dander dat iaer
teenen wijue ende doetse met eeren croonen
maer teynden vanden iare doet hijse steruen
Ende isser ooc eenich vanden ioncfrouwen
die hy meest bemint daer doet hy met tooue-
rijen die bloeme op vallen / Nv ioncheere ick
weet niemant so wijs die hier toe raet geuen
sal dat ghi Blancefluer muecht crijgen **want**
noch binnen eender maent sal die Amirael
sijn heeren ontbieden om die feest te houden
van zijnder bruyloft ende dan sullen al die
ioncfrouwen voor hem in den boomgaert co-
men maer so ick ghehoort heb so bemint hy
Blancefluer so seer om haer schoonheyt dat
hijse trouwen sal *ende* houdense sijn leuen lanck
voor hem ende den Amirael dunct *den* dach te
lanc. Och lieue heer weert gheeft mi raet wat
ick best mach doen oft icse openbarlijck wil
eysschen mer dan soude mi die Amirael ver-

[fol. C3r]

C iiij   slaen

slaen / maer wat ick lijde door haer en . sal my
niet pijnen / so verre als sijt vernemen mach.
want ick weet wel si sal dan cortelinghe die
doot besueren ende volghen my na / ende
dan sal haer siele comen by die mijne bloem-
kens lesen int paradijs ende daer sullen wy
dan blijuen onse genoechte hanteren. Daris
seyde ionck heer dits den besten raet. Ghi
sult morghen vroech opstaen ende besien den
toren ende met uwen voeten meten. Dan
sal die torenwachter v vrughen met fallen
woorden wat ghi daer maken wilt dan ant-
woort hem suetelijck dat ghi gheerne in v
lant sulcken toren soudet doen maken. Ende
als hy v hooren spreken sal van so grooten
dinghen sal hy kennisse met v maken en sal
v nooden te spelen tscaecspel want dat speelt
hy gheerne maer speelt niet min dan om .C.
bisanten ende wint ghijt so geeft hem weder
sijn ghelt metten uwen. Ende coemt des an-
deren daechs weder ende set .cc. bisanten by
ende ten derden daghe .CCCC. bisanten ende
gheuet hem weder tsine metten uwen : maer
en set uwen nap niet bi / hi sal dien soo seer
begheeren als hy hem siet dat hi daer voor
wel soude willen gheuen .M. marc gouts /
maer en vercoopten hem niet / maer schencten
hem om vrienschap ende dan sal hy [v te]n les
ten manscap sw[eren] ende helpen v dan wt uwen laste

Hoe

[fol. C3v]

¶ Hoe Floris metten wachter schaecte.

NV is Floris na den torren ghereden
na den raet zijns weerts dien hi nau-
we bemerckte. Niet lanck en vielt
hy en wert seer grammelijck vanden wachter
toeghe sproken ende vraechde hem wat hi daer
so naden torren te doen h[adt] oft hy een bespie-
der waer. Maer Floris gaf hem soete ant-
woort so dat die wachter te vreden was ende
vraechde oft hi woude spelen met hem tscaec-
spel [om den] tijt te corten dat Floris consen-
teerde[D]ie wachter vraechde om hoe veel hi
spelen wilde Floris seyde om .c. bisanten. Doen
liet die wachter halen een yuoren scaecspel Ende
si begonsten te spelen seer subtijlijck / maer Flo-

C iiij   ris

ris wan dat spel des die wachter toornich
wert in hem seluen. Doen dacht Floris op
tghene dat hem sijn weert gheseyt had ende
gaf hem weder sijn gelt des die wachter bli-
de was *ende* badt hem dat hy des anderdachs
weder comen soude : Dwelc hem Floris be-
loofde ende so dede hi ende sette .cc. bisanten
te spelen / maer Floris want ende gaft hem
weder soo hi te voren ghedaen hadde waer af
die wachter noch blijder was ende seyde dat
hy tot sinen dienst bereit ware had hy sijnder
van doen. Dit was Floris bequaem hopende
dat hy door hem troost soude vercrijgen van
Blancefluer. Des derden daechs speelden si
wederom daer elc stelde .iiij.C gouden bisan-
ten mer die wachter verloost / waerom hi ver-
gramt wert om sijn groot verlies maer Flo-
ris die gaf hem weder dat ghelt ende daer toe
sijn eygen ghelt waerom die wachter verblit¹
was ende leyde hem tsijnder herbergen ten
eten. Floris had met hem brocht sijnen coste-
lickken cop / *ende* sette hem op die tafel / welcken
cop die wachter seer nauwe besach *ende* vraech
de *hem* oft hy den cop by setten wilde *ten* spele
hy souder teghen setten .M. marc gouts /
mer Floris en wilde dat niet doen / ende
seyde op condicien oft my gheuiele dat ick
uwer te doen had ende ghi mi helpen mocht
ende ick v den cop gae soudy mi behulpich

[fol. C4v]

sijn

---

1. Lees: verblijt

sijn? Die wachter hoorende die schoone presentatie vanden cop wert beuanghen met giericheyt / ende beloofde hem trouwe. Doen schanck hem Floris blijdelijck den schoonen cop des die wachter verblijt was *ende* swoer so wat hi van hem begheerde hi soudet volbringhen. Doen vertelde *hem* Floris opentelijc hoe dat hi zijn vriendinne die scoone Blancefluer die daer bouen inden toren was verweruen moest. Die wachter dit hoorende wert seer bedroeft van sijnder belooften ende seyde O vrient uwe rijcdom heeft my vernield want onser beyder leuen sal haest gheeynt werden. Niet te min om uwe begherte te volbrengen zo zuldy keeren totten derden daghe tot uwer herberghen want dan ist den eersten dach *van* Meye / dan zal ick doen soecken die eerste blom men diemen vinden can ende sal die Blancefluer seynden tot eender groeten met eenen korue ende dat met sulker practijken dat ick v daer in metten korue seyden sal Blancefluer opten torre daer si in is. Als Floris dit hoorde was hi verblijt ende is tot zijn herberghe ge gaen. Ende die wachter dede soecken alle die bloemen diemen vinden conde / om die der ionckfrouwen te zeynden. Ende die koruen te vullen / ende dede maecken eenen korf zeer properlijck die hy Blancefluer seynden wilde.

C v

¶ Hoe

¶ Hoe Floris metten korue vol bloemen op
ten toren ghedraghen wert.

[fol. C5v]

NV is ghecomen den Meydach ende
doen quam Floris in root purper ge-
cleedt om dat hi den rooden roosen ge-
lijken soude ende dat die ioncfrouwen hem
min souden deeren. Ende doen nam de wach-
ter den korf binnen sijn camer daer dede hi Flo-
ris in sitten *ende* stelde hem eenen roosen hoet
op sijn hooft / ende decte hem *met* bloemen / so
dat hem niemant en sach / ende riep doen twee
stercke knapen / ende seide / neemt dese roosen
ende draechtse bouen voor Blancefluers camer /
ende segt *at*¹ icse haer seynde / ende coemt ter-
stont weder tot mi. Ende die knapen deden
so ende droeghen die bloemen bouen ende si
seyden dat si noyt swaerder bloemen en droe-
ghen / ende misten die duere *van* Blancefluer
ende brochtense voor Claris duere ende sey-
den. Ioncfrou Blancefluer dit present sent v
die torenwachtere. Doen Claris Blancefluer
hoorde noemen so en seyde si *den* knapen niet
dat si die camer ghemist hadden mer si loech
ende dancte hem ende ginck aen die korf ende
nam een roose die haer genoechde. Doen waen
de Floris dat Blancefluer was *ende* spranc
wt des die ioncfrouwe seer veruaert was / *ende*
riepl om hulpe ende seide / wat roosen sijn dit /
wat coemt hier wt so dat alle dander ioncfrou
wen

---

1. Lees: dat

wen by haer quamen ende vraechden wat haer
misquam. Als Floris dit hoorde viel hy neder
ende si decte hem metten roosen ende dacht hoe
dat Blancefluer haer plach te segghen van ee-
nen ioncheere diese minde die wt Spaengien
was ende dat hy haer seer ghelyck was als si
hem doen sach peysde si dat hy haer in dat
present ghesonden was ende seyde totten an-
deren ioncfrouwen al lachende dat een horsel
wt den bloemen quam in haer aensicht / doen
ghinghen die ioncfrouwen al weder in haer
camer O vrienden peyst in wat ancxt dat
Floris was / als dit dese ioncfrou Claris wist
die eens hertoghen dochter was ende had na
Blancefluer den prijs / maer Blancefluer ende
Claris waren twee groote ghespelinnen dat
deen dander altoos sinen noot claechde ende
si dienden oock tsamen den Amirael des a-
uonts ende smorghens deen brachte dwater
ende dander hielt die dwale ende haer came-
ren stonden bi malcanderen een dore hadden
si onder haer tween. Doen ginc Claris wech
ende sloot haer dore datmen den iongelinc niet en
soude melden ende quam tot Blancefluer die
daer sadt ende suchte om haer lief met swaren
gedachten ende seyde Blancefluer gaet met
my ick sal v laten sien sulcke bloemen ick
weet wel ghy en saecht noyt lieuer bloemen
noch roosen dan die en sijn. Doen seide si lieue

[fol. C6r]

Claris

Claris ic heb in mijn hert so veel drucx dat ic
na gheen bloemen en vraghe om dat ick soe
verre van mijn lief ben en mijn lief van my
want ghi oock wel weet dat mi groote droef
heit nakende is ende die Amirael meent mi
noch in deser maent te wijue te nemen maer *dat*
sweer ick hi en sal. Och Floris lief dat waer
groote ouerdaet ende ic sal een oorsake soec-
ken dat hy¹ my cortelijck verslaen sal mach ic
hem anders niet ontgaen. Ick heb lieuer
mijn lijf te verliesen dan Floris minne af te
gaen ende seyde.

[fol. C6v]

O

*Verdrietelijcken tijt allen tijden te lanc
Alle dijn ghelanc is droefheyts sanck
Wanneer ic sijn troostelic aenschijn blanc*

Aldus moet deruen
Ick vinde my heel cranck
Int lijden sonder loon oft danck
Des dages hondert weruen
Ick verderue als gebroken scheruen
Want sijn verlanghen wilt my onteruen
In droefheden keruen
Mijn lief eerbaer
Elck vre dunct my wel seuen iaer
Al sie ick alle so[u]denieren
Van alle princieren, steken / tornieren /
Die ontploken standaerden / ende banieren
Ter banen brenghen
Al sie ick vruecht hantieren

Daer

---

1. Lees: ic

Daer die blosende wanghen
Met lachenden oogen goedertieren
Dansen en springhen
Al hoor ick herpen oft fluyten clingken¹
Tis al niet daer therte moet verlinghen
Door Venus ghehinghen
Als wt ghesloten voor alle dinghen
Noyt pijne soo swaer
Elck vre dunct my wel seuen iaer
Doen sprack Claris laet staen v claghen ende
coemt met mi sien die schoone bloemen : Doen
stont Blancefluer op ende ginc die bloemen
besien ende Floris hoorde wel der tweer spra-
ke ende wist doen wel dat Blancefluer daer
was doen rechte hi hem op ende spranc wten
korue metten roosen hoet opt hooft ende Blan-
cefluer wert hem kennende ende hi kende haer
ock ende bleuen beyde stom staen van liefden
Dat si een woort niet spreken en conden ende
liepen al swijghende malcanderen omhelsende
ende cussende wel een vre lanc ende ten laesten
werden si sprekende ende Blancefluer seyde.
O Claris dit is mijn lief mijnder sielen cracht
mijn troost mijn toeuerlaet. Doen baden
[si] Claris alle beyde dat si die minne niet en
wilde scheyden noch wtbrenghen want dan
[so]uden wi moeten steruen Claris antwoorde
[en] hebt gheen sorghe voor mi wat² ick sal v
[helpen] al daer ick can. Van onser beyder eten

ende

---

1. Lees: clinghen

2. Lees: want

ende wijn daer sullen wi onder ons drien [af]
leuen ende altoos suldy mi getrouwe vinden
Doen scheyden si van Claris ende ginge[n]
tsamen in Blancefluers camer sitten op haer
beddeken ghedect met eenen costelicken cley
de / daer si met malcanderen spraken van vee[1]
auontueren die hen gescheit¹ waren sint d[at]
si mascanderen² / verloren hadden. Ende floris
seyde. O lief wat heb ick door v gheleden ick
heb by na doot geweest Blancefluer seyde si[nt]
dat ghi te Montorien voert en heb ick noy[t]
blijde gheweest / maer altoos in druc ende allen
de. Doen custen si malcanderen van grooter
blijschap Ende Floris toonde haer den rinck
metten steen die hen³ sijn moeder had gegeuen
ende van wat grooter crachten dat hi was.

[fol. C7v]

Claris had groote sorge dat haer minne sou-
de openbaer werden ende hadse gheerne ghe-
holpen gheheel oft haers selfs hadde geweest
ende si aten ende droncken tsamen datter dan-
der ioncfrouwen niet af wisten. Dese twee
ghelieuen hadden so grooten vruecht dat si
ter werelt niet anders en begeerden dan by
malcanderen te sijn hadt hen *mogen* gebueren.
Maer lacen neent want die auontueren ver-
keerde cortelinghe haer blijschap in grooten
druc. Wantet geuiel eens op eenen morgestont⁴
ende Claris sach dat schoon dach was ende
wert veruaert ende liep tot Blancefluer en

ontwectense

---

1. Lees: geschiet

2. Lees: malcanderen

3. Lees: hen

4. Lees: morgenstont

ontwectense ende seyde haer dat het laet was
 ende Blancefluer seyde ic come ende met dien
 valt si weder int slape ende Claris nam wa-
 ter in haer becken ende ghinck al veruaert voor
 haren heere die Amiraal ende waende haer
 te vinden metter dwalen bereyt / als die Ami-
 rael Blancefluer niet en sach verwonderdet
 hem ende vraechde Claris waer si waer. Doen
 antwoorde Claris. Heere si heeft alle den
 nacht haer boecxken ghelesen ende heuet voor v
 gebeden dat v die Goden lange willen laten le-
 uen met eeran ende so bleef si noch slapende /
 des die amiraal wel te vreden was. Mer des
 anderdachs vroech ontspranck Claris / ende
 het was weder hooch op den dach ende si riep
 blancefluer ende hietse op staen ende si soude
 om water gaen ende si seyde iae maer met dien
 dwanc Floris tot hem zijn lief ende omhelde
 se ende dede sijnen wille met haer / ende cu-
 stese so lange dat zy weder in slape vielen.
 Ende claris hadde water ghehaelt in een
 goude¹ becken ende ginc voorby Blancefluers
 camer ende riep haer noch eens / mer si sliep
 soo vaste / dat zijt niet en hoorde. Dus waen
 de Claris dat zy voor gegaen was / ende Cla-
 ris meende selue te spade te comen / ende zy
 liep haestelijck tot haren heere den Amiraal
 ende Blancefleur en was daer niet. Des
 haer die Amiraal vraechde waer Blancefluer

bleef

---

1. Lees: gouden

bleef. Claris antwoorde / heer ghenade ic[k]
ghinck voorby haer camer ende ick riepse e[nde]
si seyde si soude voor my hier sijn. Als die [A]
mirael dit hoorde verwonderdet hem end[e]
riep sinen camerlinck ende seyde. Gaet end[e]
besiet waer Blancefluer blijft / *ende* laetse to[t]
my comen ende die camerlinck en wist ni[et]
dat Claris beneden was. So liep die came[r]
linck opwaert ende quam in haer camer d[ie]
seer claer was vanden dierbaren steenen e[nde]
sach een rijckeliick bedde ende vant da[er]
Blancefluer by Floris ligghen ende waend[e]
dat Claris geweest ware / want Floris e[n]
hadde rimpe noch baert in sijn aensich[t]
ende daer en was gheen so schoonen ion[c]
frouwe van aensichte inne sonder Blanceflue[r]
als Floris was. Als die camerlinck die twe[e]
dus minlick sach ligghen slapen iammerd[e]
hem dat hijse wecken soud¹ *ende* keerde hem wede[r]
tot sinen heere *ende* seyde dat Blancefluer en[de]
Claris laghen en sliepen so minlick in mal
canders armen dat hem deerde dach² hijse
wecken soude. Dit hoorde Claris beneden
ende die Amerael ontstack seer vreeslijcken
in sijn aensicht van grooten toorne sorgende
oft daer yemant met die ouerschoone Blan-
cefluer verholen minne mocht pleghen

¶ Hoe

---

1. Lees: soude

2. Lees: dat

¶ Hoe die Amirael Floris ende Blancefluer
wilde doen dooden ende hoe si gratie vercregen.

[fol. D1r]

Doen seyde die Amirael / langhet my
mijn sweert ick sal gaen besien dese
ionckvrouwen want ghy hebt ghelo-
ghen / Claris die staet hier. Ende hy ende die
camerlinck ghinghen bouen in Blancefluers
camere ende daer dede die Amirael die ven-
steren op doen soo dat den lichten dach daer
in schene. Ende ghinck ten bedde daer hijse
beyde vant slapen ende tbloot sweert in ziin
hant / ende die amirael stont doen in grooter
sorghen mer hem twijfelde oft oock een ion-
gelinck was / want floris schoon van aensicht
was. Doen riep hi sinen camerlinck ende de
de haer borsten ontdecken / doen sach hi dat een

D

man

man was / des hi soo toornich was dat [hi]
niet spreken en conde. Doen verhief hi sijn
sweert / ende wildese verslaen des si doen [wt]
haren slaep ontspronghen *ende* saghen voor hem
staen den vreeslicken heere metten blooten
sweerde / doen en twijfelden haer niet si [en]
moesten beyde steruen. Doen sprack die Am[i]
rael. Wie sijdy allendich katijf *ende* hoe waer
dy so koen mi dusdanighe leet te doen ende
bi mijn lief te slapen / nv suldy hier v leue[n]
laten. Floris seyde met weenende ooghen
Genadighe heere. Dese is die mi mint bo[uen]
alle die nv leuende sijn / ende ick haer oock
noyt en was soe ghestadighen minne als w[i]
hebben. *Ende* Floris badt den Amiraal dat hi
hen beyden liet leuen ende dat si mochten [en]
comen voor sijn heeren ende mannen ende
datmense met vonnisse verdade. Doen g[af]
die Amiraal respijt ende lietse brenghen in
sijn sale. Doen quam die feest die elcx iaer[s]
plach te sijn dat die Amiraal een wijf nemen
soude. So waren daer vergadert die meeste
van sinen rijcke. Coningen Hertogen graue[n]
baenrootsen ende ander groote heeren ontal-
lijcke veel in dese costelijcke sale. Priam van
troyen en had geen diergelike. Si was lanc *ende*
breet een mijle / alle die pilaren waren van
cristalle Ende daer quam die Amiraal sitten
int hoochste ende geboot dat elc soude swigen
Ende seyde ghy Heeren hoort na my *ende* geeft

[fol. D1v]

daer vonnisse op dat ghi geen schande en ver
crijcht daer af. Doen sprac die Admirael mijn
heeren hier is Blancefluer die bouen vier
maenden hier niet gheweest en is ende die ick
cochte met groiten schat ende woechse op tien
pont¹ swaer van goude ende had opghesedt
om haer schoonheyt haer te nemen teenen wij
ue ende behoudense mijn leuen lanck. Ick de
der mi af dienen om dat ickse alle daghe sou-
de sien. Ende nv hebicse beuonden met eenen
anderen ende soudese verslaghen hebben /
maer si ontspronghen wt haren slaep / ende
hebben tegen my grootelijck misdaen in mijn
eyghen palleys. Nv mijn heeren gheeft hier
af vonnisse dattet v eer sy. Dus alle die daer
waren wesense ter doot ende seyden heer A-
mirael wreect uwen laster. Som seyden dat
mense soude hanghen / som datmense soude
raeybraken / som datmense met peerden van
een soude trecken / som datmense verbernen
soude / som datmeno² int water met grooten
steen soude verdrincken. Dus wesen si al
tsamen datmense deerlijck martelen soude
Doen stont daer op een coninck gheheeten
Alphas ende seyde Tis groote schanden dat
hier dusdanigen roep is int hof voor mijnen
heere ende elck gheeft hier sijn vonnisse by son-
der. Doet wel ende laetet een voor al dit
vonnisse spreken / want wi hebben alle ghe-

[fol. D2r]

D ij hoort

---

1. Lees: vout

2. Lees: datmeno

hoort dat aenleggen van onsen heere wi sijn
ooc schuldich te hooren die antwoorde van
desen twee kinderen. Gaysier die seyde heere
dat en peyse ick niet want hebben si onsen
heer lachter gedaen soo ist recht datmense
doode sonder wedertale want die eenen dief
met diefte vinghe hy en soude met recht niet
te ghedinghe comen.

[fol. D2v]

Doen dedese die amirael halen met twee
sargianten diese brochten seer bedroeft ende
saghen deerlijck op malcanderen. Doen sprac
Floris heer Amirael ick weet wel dat ic ster-
uen moet laet doch Blancefleur leuen / want
die sculden sijn mijn. Heere seyde blancefluer
die schulden sijn mijn / want had ick in desen
toren niet gheweest mijn lief en waer *niet* coe-
men Ende het waer schade¹ dat eens conincx so
ne om mijnen wille soude steruen. Doen seyde
Floris neen heere wilt my verslaen ende laet
mijn amie gaen. Sonder twijfel ghy sult
beyde steruen sprack die Amirael ende ick sal
v selue verslaen ende hi nam een bloot sweert
in sijn handen. Doen quam Blancefluer
voor gelopen ende boot haren hals. Als
dat Floris sa[c]h weende hi ende quam gelopen
ende seyde / si soudent my alle schande spreken
diet sien / want ick een man ben daerom en
suldy voor mi niet steruen. Ende Floris rec-
te sinen hals ende hiet hem slaen hi waer bereet
Doen greep hem Blancefluer aen sijn cleet

---

1. Lees: schande

ende track hem achterwaert ende si liep voor
hem ende recte den hals. Dit geduerde lange
tijt ende elc wilde voor steruen / want si en con
den deen dander niet sien steruen / Die Ami-
rael hadde compassie ende weende / ende liet
dat sweert wter hant vallen. Doen waren
si alle verblijt. Doen quam daer een Hertooch
die haer leuen seer begeerde / ende hi seyde int
gemeyn mi dunct dattet best ware ende mijns
heeren eere dat hi hen beyden haer lijf gau
wat salt onsen heere helpen als hijse gedoot
heeft / haer leuen dunct my best ende dat Flo-
ris segge hoe hi op so vasten torren mocht co
men ende by sijnder amyen / ende dat hy
hem op een ander tijdt mach wachten. Als
die Amirael hoorde dat sijn Heeren baden
wert selue verblijt ende seyde dat hijt doen sou
de indien dat Floris segghen wilde hoe hy
daer toe comen is ende niemant ghewaer en
wert. Heere seyde Floris dat en sal ick niet
segghen ten sy dat ghijt hem vergheeft dier
my toe riet. Doen wert die Amirael noch
grammer ende seide dat hi dat om niemants wil
doen en soude si moesten daerom steruen. Een
bisschop quam doen den Amirael te voet ende
badt. Heere vergheuet hen alle die Floris be
hulpich hebben gheweest / v heeren begheeren
dat op v want v mach luttel baten haer doot
Ende laet Floris segghen sijn auontueren

[fol. D3r]

D iij

want

want uwen heeren salt badt becomen taen-
hooren die gheschiedenis van Floris dan hen
te sien steruen. Doen riepen die Heeren al tsa
men. Heere vergheeft hem die misdaet ende
verhoort doch nv uwer heeren bede. Doen
liet hem die Admirael gheraden / ende wil-
de niet tegen haerlieden sijn / *ende* vergaf Flo-
ris ende Blancefleur al haer misdaet / ende
al den genen die hem behulpelijc hadden ge-
weest / des die twee gelieuen zeer verblijt wa-
ren. *Ende* Floris vertelde in teghenwoordicheit
van alle den heeren die geschiedenis die hen
beyden gebeurt was, *van* die tijt af dat zy ge-¹
waren totter tijt toe dat ly² bevonden waren
vanden Amirael. Dies zy hen verwonderden
die dit hoorden. Na dat Floris zijn sprake ge-
daen had ginc hy totten Amirael *ende* viel hem te
voete / *ende* badt hem dat hy doch hem Blancefluer
weder geuen wilde / daer hy zo veel om geleden
ende gedaen hadde / want hy zeide. Ic en zoude *zon*
der haer *niet* leuen connen / ir³ waer lieuer doot dan
zonder haer te zyne. Nu hoort die edelheit die
de Amirael bewees *aen* Foris.⁴ Hij nam Foris ⁵bi
der hant / *ende* dede hem zitten neffens zyn zide / *ende*
hy custe hem *ende* dede Blancefluer comen tot hem
ende namze ooc bider hant *ende* zeide / vrient hier ge-
ue ic v v lief *ende* beueelze v voort *ende* geue v bei-
den v lyf *ende* leuen / doen vielen zy hem te voet / *ende*
die Amirael namze minlyc op / *ende* hy custenze
ende sloech Floris ridder naer die maniere des

[fol. D3v]

---

1. Lees: geboren

2. Lees: sy

3. Lees: ic

4. Lees: Floris

5. Lees: Floris

lants ende ghinck met Floris ende Blancefluer zeer
verblijdt.

[fol. D4r]

Als alle dingen nv ten besten gecomen wa-
ren / zoo wert daer groote pomperie ende
feeste bereyt / want die Amirael dede
Claris met grooter triumphen leiden ten monstre
daer hyze croonde met grooter eeran / ende dedeze
coninginne croonen voor alle die heeren ende ge-
nooten ende wildeze behouden zyn leuen lanc. Ende
Blancefluer wert ooc ter zeluer kercken bracht
daerze Foris¹ troude met grooter blijschap.
Ende daer wert groote bruyloft ggehouden / ende
die Amirael zadt in die hoochste stede ende by
hem zyn coninginne Claris. Ende daer na dede hy
by hem zitten Floris ende Blancefluer / en daer na
die ander heeren elc na zynen staet. Daer hielten
groot

---

1. Lees: Floris

groot hof ende blijschap / van tornoyen / van steken /
van zingen / van springen / van menigerley musijc
kenspel / ende die feeste geduerde menighen dach /
binnen dezer feesten zyn daer comen ambasaten
wt Spaengien ende seyden haer openbaerlic voor
al die heeren hoe Floris ouders doot waren / ende
hoe dat al tlant in tribulatie was. Als Floris
deze zaecken hoorde zoo was hy droeuich / ende
badt den Amirael om zynen orlof / twelc die A-
mirael niet gheern en dede. Als die Amirael
zach dat hy begeerde te vertrecken / zo heuet
hy hem zeer beschoncken met costelijcke giften zo
veel gouts ende s[ilu]ers als hy begeerde / ende zoo
heeft hy hem den goden beuolen. Ende zyn Floris ende
Blancefluer na Spaengien gereyst met haren
state daer zy corts quamen met goeden spoede
daer zy zeer blydelic met grooter triumphen ont
fangen waren van al dat volc. Ende Floris wert
coninc ghecroont in zijns vaders stede / ende
Blancefluer coninghinne.
Dese twee leefden langen tyt in grooter liefden / paeyse
ende genuechte Ende Floris door die begeerte van Blance-
fluer maecte sijn lant kersten. Ende corts daer na versterf
hem dlant van Hongerien van sijnen oom die sonder oor sterf.
Ende zy gewonnen tsamen een dochter die Beerte hiet ende
was namaels die huisvrouwe [van] Pippijn die aen haer
wan den grooten Coninc Kaerle [also som]mige historien seg-
gen die een du[echdelijcke] prince w[as] ende namaels vercreech
die eewighe glorie. A M E N .

¶ Dit boecxken is gevisiteert byden eerwerd. meester Willem
Prochiaen ter Capellen tot Brussel.

Met consent van den Houe. Onderteeckent / P. de Lens.

Colofon

Diplomatische editie
van de proza versie van *Floris ende Blancefloer*
van de oudste,
compleet bewaard gebleven druk
van Guillaem van Parijs,
Antwerpen 1576,
[verblijfplaats en bezitter onbekend],
op basis van fotokopieën in het DOVO archief,
aangelegd door Herman Pleij en Rob Resoort, UvA,

bezorgd door Willem Kuiper UvA

Amsterdam 2020

Bibliotheek van Middelnederlandse Letterkunde

